

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšertov po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996. — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček, račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Bolgarija na poti v novo dobo

Država se preuredi na stanovski podlagi - Kmetstvo ljudstvo stoji v celoti za novo vlado - Fašisti Konec terorja makedonstvujočih Cankova so se razcepili

Sofija, 21. maja. m. Nova vlada izvršuje s največjo naglico novo organizacijo bolgarske države. Pričakuje se, da bo notranji minister v najkrajšem času objavil dekret o razpustu političnih strank in dekret o korporativni ureditvi bolgarske države. Parlamentarizma ne bodo odpravili, ampak ga le reorganizirali na podlagi korporativnega sistema. Vlada obljublja, da bo v enem mesecu izvršila reformo države na podlagi korporativne ureditve in da bo uveden sistem monopolov v vseh najvažnejših mestih Bolgarije. Volilni princip bo ohranjen, toda na popolnoma novi podlagi. Socialna deviza nove vlade bo: vas, to se pravi, vse za bolgarskega kmeta. Zato vlada še sedaj išče stikov z zemljedelsko zvezo, da bi na ta način držala kontakt z narodom na vasi. Poleg tega je vlada pozvala na sodelovanje vse stanovske organizacije. Organ skupine »Zvenec« bo postal dnevnik. Največji časopis bolgarske zemljedelske narodne zveze se je organiziral v tem smislu, da bo kot stanovsko-kmetijsko glasilo podpiral novo vlado.

Sofija, 21. maja. m. Mnogi naroda iz petriškega okraja, kjer je, kakor znano, vladala teroristična organizacija makedonstvujočih VMRO in ki je prebivalstvo dobesedno spodila iz njegovih vasi, proslavlja večerjajni dan kot pravi praznik. Veselo se vrača nazaj v svoje domove, ker se zdaj ne boji več VMRO. V svojem petriškem okraju vlada silno veselje. Iz inozemstva se vrača v Bolgarijo mnogo emigrantov, ki so pobegnili pred terorjem makedonstvujočih. Vse konspiratorske organizacije v Bolgariji so razorožene in je izvršena tudi popolna likvidacija organizacije VMRO. Organ makedonstvujočih, »Makedonija«, je danes sicer še izšel, toda pričakuje se, da bo v najkrajšem času ustavljen. O usodi voditelja makedonstvujočih Vanče Mihajlova krožijo najfantastičnejše vesti.

»Demokrateški Zgovorec, ki ga je vodil Cankov, se je razcepil v dva tabora. Eden bo podpiral vlado, drugi pa bo s Cankovom in Kozakovom na čelu ostal v opoziciji.

Izročitev poslov novi vladi

Sofija, 21. maja. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Danes dopoldne so izročili v posameznih ministrstvih in v drugih državnih ustanovah posle novim osebam.

Bivši ministri in bivše starešine uradov so se oprostili od svojega uradništva in ga izročili novim starešinam.

Bivši predsednik vlade in zunanji minister Mušanov se je poslovil od svojega uradništva z govorom in dejal med drugim, da se je mednarodni položaj Bolgarske močno popravil in da je to zasluga pravca, po katerem se je ravnala zunanja politika Bolgarske.

Predsednik vlade in zastopnik zunanjega ministra Kimon Georgijev je s svoje strani pozdravil uradništvo in izjavil, da se je v zadnjem času ugled Bolgarske v inozemstvu znatno popravil. Pristavil je, da upa, da bo uradništvo enako prišerno z njim sodelovalo, kakor je sodelovalo s njegovim predhodnikom.

Obsedno stanje se ukine ker vlada popoln mir

Sofija, 21. maja. m. Vse jutranje časopise piše zelo mnogo v novem jutranjem povodju, da je to preokret na bolje in da prihaja za Bolgarijo čisto nova doba. Ves strankarski režim je za zmeraj odpravljen. Kralj Boris je zadnji čas zelo pazljivo

opazoval razvoj političnega položaja v Bolgariji. Stranke so same odgovorne za to, da so doživele svoj razpust. Povsod se povdarja, da se noben prevrat v nobeni državi ni izvedel tako mirno kakor v Bolgariji.

Obsedno stanje sicer še traja, toda bo v najkrajšem času ukinjeno, ker ni prišlo nikjer do nobenih neredov. Vlada bo v najkrajšem času odstavila vse okrajne glavarje, ki so bili na svojih mestih le zaradi svoje strankarske pripadnosti, ne pa iz razlogov upravnih sposobnosti.

Sofija, 21. maja. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Od večerja je življenje v vsej Bolgariji zopet normalno. Omejitve nočnega prometa po mestih in cenzura brzojav, namenjenih v inozemstvo, ki je bila uvedena prvi dan nove vlade, sta zdaj ukinjeni.

Kosta Todorov se vrne

Sofija, 21. maja. b. V najkrajšem času se pričakuje povratek Koste Todorova in drugih emigrantov iz vrst zemljoradnikov. Kosta Todorov, ki je eden najvidnejših političnih voditeljev, ki se zavzemajo za najtesnejše sodelovanje z Jugoslavijo, bo v najkrajšem času imenovan za bolgarskega poslanika v Parizu. Tamkajšnji poslanik bo prevzel resor zunanjega ministrstva v novi bolgarski vladi.

Italoliški general gre

Rim, 21. maja. m. Bolgarski poslanik v Rimu, general Vlkov je zapustil svoje mesto v Rimu in odpotoval v Nemčijo, kjer se bo stalno nastanil.

Velika nesreča ob železniškem prelazu

4 kmetice mrtve, mnogo težko ranjenih

Slavonski brod, 21. maja. m. Snoči je v bližini železniške stacije 72 prišlo do strašne nesreče. Skupina veselih kmetov se je vračala preko železniškega prelaza na svoje domove in ni opazila bližajočega se belgajarskega osebnega vlaka. Vlak je zavozil v skupino kmetov, jih razpršil in na mestu so obležale štiri kmetice mrtve. Mnogo jih je težko ranjenih in se še ne ve, koliko jih bo pomrlo.

Proti prenehanju davčnim organom

Belgrad, 21. maja. AA. Neke davčne oblasti tolmačijo napačno zakon o amnestiji in aboliciji kršitev po zakonih o neposrednih davkih in taksah in uvajajo kazenske postopke za listine, izdane pred 31. decembrom 1928 leta, čeprav zakon izrečno pravi, da za te listine, izdane v zasebnem prometu do tega roka, ni treba uvajati kazenskega postopka, temveč da zadošča plačilo redne takse. Da se radi tega napačnega tolmačenja zakona zasebniki ne izpostavijo neprijetnostim in da oblastvom ne nastanejo iz tega nepotrebnih posli, je davčni oddelek finanč. ministrstva izdal tole pojasnilo:

Zaradi listin, izdanih v zasebnem prometu do vključno 31. decembra 1928 in prijavljenih kasneje oblastvom ni treba voditi kazenskega postopka, temveč samo pobrati redno takso.

Naši gospodarski krogi v Bolgariji

Belgrad, 21. maja. AA. Odposlanstvo jugoslov. gospodarskih zbornic in ustanov, ki šteje 50 članov in v katerem so zastopane vse jugoslovanske gospodarske zbornice in ustanove, odpotuje jutri ob 23.40 v Sofijo, da vrne obisk bolgarskih gospodarskih krogov. Pri tej priliki si bodo naši gospodarski ogledali vsa važnejša gospodarska središča na Bolgarskem. V programu je ogled rudnika Pernik, Rožne doline pri Plovdivu, Karlova, Kazanlika, Gabrova in Trnova. Naši odposlanci obiščejo tudi črnogorski pristanišči Burgas in Varno. Dne 2. junija dopoldne se naši gospodarski vrnejo v Jugoslavijo.

Osebnosti

Belgrad, 21. maja. m. Z redom Jugoslov. kroje 4. stopnje je odlikovan pehotni podpolkovnik Josip Ravitar. Napredoval je iz 6. pol. skup. v 5. Rudolf Sodnik, profesor I. realne gimnazije v Ljubljani. Napredovala sta iz 7. pol. skup. v 6. pol. skup. Franc Rojšek, profesor na realni gimnaziji v Novem mestu, in Rafael Bučar, profesor na 3. realni gimn. v Ljubljani. Iz 8. v 7. pol. skup. je napredoval dr. Stanko Gogala, profesor na učiteljski v Ljubljani. — Z rešenjem ministra za socialno politiko je premeščena iz šole za sestire pomočnice v Ljubljani Marija Češarek na Belgrad, 21. maja. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 21. t. m. je na predlog prometnega ministra imenovan za pomočnika ministra za železniško službo v drugi skupini g. inž. Milivoje Djurovič. — Z ukazom Nj. Vel. z dne 21. t. m. sta na predlog prometnega ministra premeščena: za ravnatelja ravnateljstva drž. železnice v Sarajevu v III-1 inž. Dimitrije Naumović, ravnatelj ravnateljstva drž. železnice v Belgradu; za ravnatelja ravnateljstva drž. železnice v Belgradu v III-1 inž. Aleksander Petrovič, ravnatelj ravnateljstva drž. železnice v Sarajevu.

Belgrad, 21. maja. AA. Z ukazom Nj. Vel. z dne 21. t. m. je na predlog prometnega ministra upokojen g. Miroslav Lončević, načelnik eplošnega oddelka prometnega ministrstva v III/2.

Francija vztraja pri svoji politiki

Mir sloni na varnosti

Pariz, 21. maja. AA. Predsednik francoske republike g. Albert Lebrun je odpotoval v Dijon, da prisostvuje vsakoletni svečanosti zveze francoskih telovadnih društev. Pri tej priliki bo g. Lebrun v Dijonu na svečan način otvoril novo praktično trgovsko šolo v Dijonu. V spremstvu predsednika francoske republike so mnoge ugledne osebnosti, med temi tudi minister za narodno zdravje gosp. Martin in prosvetni minister g. Berthod. Vlak predsednika republike je prišel v Dijon ob 11.20. Zvonovi cerkva so zvonili v njegovo čast.

Strahovit zločin

Sodnik ustrelil odvetnika sebe pa obstretil

Belgrad, 21. maja. m. Na predvečer naših binokotnih praznikov se je dogodil v mestecu Biljevac v podnožju planine Rtanj strahovit zločin, ki je razburil vso okolico. Tega večera je starešina tamkajšnjega sodišča Nikola Stojanović s petimi revolverskimi strelci na mostu preko reke Arnave ustrelil tamkajšnjega odvetnika Živka Pavlovića, šest strel pa je pognal sebi v sence. Oba, ki sta obležala v mlaki krvi, sta bila takoj prepeljana v tamkajšnjo bolnišnico, v kateri je odvetnik kmalu podlegel. Do tega strahovitega dejanja je

prišlo iz razlogov osebnega sovraštva. Nedavno je odvetnika zbornica dobila anonimno pismo proti odvetniku Pavloviću. Ker so bile obtožbe popolnoma neosnovane, je zbornica začela poizvedovati za avtorjem tega pisma. Pred nekaj dnevi so preiskovalni organi prišli k sodniku Stojanoviću, mu zaplenili pisalni stroj in ga poslali v Belgrad. Zato je sedaj sodnik sam na tako strahovit način obračunal z advokatom. Sodnik bo odzdravel, sedaj ga pa ob postelji noč in dan stražita dva orožnika.

Velikanski požar v Chicagu

3 gasilci zgoreli, veliko ožganih, več zastrupljenih, nad 100 ljudi ranjenih

Chicago, 21. maja. m. Orjaški požar, ki je nastal v onem delu mesta, kjer se nahajajo proslule klavnice, je skoraj popolnoma uničil ves ta del mesta. Zaradi tega požara je nastala strašna panika v vsem Chicagu, posebno zaradi tega, ker je veter širil požar proti mestu. Šele danes zjutraj, ko je mestni župan po radiu naznanil, da je požar lokaliziran, se je prebivalstvo pomirilo. Vsi gasilci mesta Chicago so se borili proti požaru, pa ga niso

mogli omejiti, ker ga je silen veter preveč razširil. Zgorelo je več tovarn, velikanski hotel, več stanovanjskih hiš, mnogo bank in trgovin. Zgorela je tudi dobesedno ena cela ulica. Škoda znaša nad 20 milijonov dolarjev. 24 gasilcev je težko ranjenih in najbrž ne bodo prenesli poškodb. 11 gasilcev je zastrupljenih in bodo najbrž pomrli. Trije gasilci so pa zgoreli. Ranjenih je nad 100 meščanov.

Strahovita bitka v puščavi

Buenos Aires, 21. maja. m. Na planoti Gran Chaco se je te dni končala odločilna bitka, v kateri so sicer zmagali Paragvajci, vendar pa s takimi žrtvami, da je dvomljivo, ali bodo lahko nadaljevali vojno. Zdjaj so v puščavi Paragvajci napredovali že tako daleč, da imajo več zvez z zalcjem. V tej strašni odločilni bitki se je borilo 80.000 lju-

di, nad 300 topov in zelo mnogo letal. Že nekaj dni so se Paragvajci pripravljali na ofenzivo, niso pa opazili, da Bolivijci grade skrivne utrdbe s strojnimi. Ko so Paragvajci začeli z ofenzivo, jih je sprejela poplava krogelj iz bolivijskih strojnica, ki so prve vrste Paragvajcev dobesedno pokosile.

Sportna senzacija

Pariz, 21. maja. AA. Iz Nice poročajo, da je na tamošnjem nogometnem turnirju med angleškimi, italijanskimi in francoskimi klubi londonski klub in letošnji zmagovalac angleškega pokala Manchester City doživel katastrofalen poraz. Izgubil je proti milanskemu nogometnemu klubu s 5 : 0. Poraz Angležev v Budimpešti in Pragi in sedanjí poraz vodilnega angleškega kluba v Nici so odjeknili v tamošnjih sportnih krogih kot velika senzacija.

Zamorci poklali belokožce

Lisabona, 21. maja. m. Iz portugalske kolonije Gvineje prihajajo vesti o strahovitem pokolju Evropecev, ki so jih napadli domačini in vse do zadnjega poklali, njihovo nasebino pa razrušili. Vojaštvo je pričelo zamorce zasledovati. Ti so pa zbežali na francosko ozemlje, kjer so jih ujeli Francozi in razorožili. Portugalska bo zahtevala, da se izroče njenim sodiščem.

† Josip Kostanjevec

Pred tremi meseci smo proslavili sedemdesetletnico njegovega rojstva — danes ga ni več med nami. Po dolgi, hudi bolezni se je na binkoštno nedeljo zjutraj preselil v boljše življenje.

Josip Kostanjevec se je rodil 19. februarja 1864 v Vipavi. Po dovršeni maturi na učiteljski v Kopru leta 1884 je služboval kot učitelj na Vipavskem in drugod, dokler ni leta 1901 postal vadniški učitelj v Ljubljani, kjer je ostal do svoje upokojitve leta 1910. Vojna leta tudi njemu niso dopustila, da bi mirno užival svoj pokoj. Trdo se je moral boriti za svoj življenjski obstanek ves čas in tudi še potem, ko se je po svetovni vojni naselil v Mariboru. Doživljal je usodo kronskega upokojenca. Kljub temu pa je ostal vedno vder in vesel, kakor mora biti pravi Vipavec.

Josip Kostanjevec je pripadal starejši slovenski pisateljski generaciji. Že kot učiteljskiček se je pojavil s pesmimi. Toda spoznal je, da v teh ne more povedati, kar bi rad in kakor bi bilo prav. Zato je za del časa umolknil. Šele leta 1896 se je oglašil v »Ljubljanskem zvonu« s povestico »Kmetiška ljubezen« in od tedaj je postalo njegovo pisateljsko delo plodovito v raznih slovenskih revijah. Kostanjevec je ljubil zlasti družinske povesti, katere je oblikoval po vzoru Kersnikovega in Govekarjevega naturalizma kakor tudi staroitalijanske (Boccacciove) novelistike, pozneje pa se je naslonil na novejšo lirčno-psihološko novelistiko Meška in Cankarja. Znal je zelo zanimivo in spretno pripovedovati zabavne in resne povesti.

Kostanjevec je sodeloval v »Ljubljanskem Zvonu«, »Slovanu«, »Kreusu«, »Domu in svetu«, »Mentorju«, v Knezovi knjižnici, pri Mohorjevi družbi, v »Slovenstvu«, »Slov. Narod«, »Jutru« itd. V samostojnih knjigah so izšli tile episi: Iz knjige življenja. Življenja trnjava pot, Krivec in Zbrani episi. V teku časa si je Kostanjevec pridobil objektivni, neizlopotičen slog in izbrusil jezik, ki ni posnet iz slovarjev in knjig, marveč iz vsakdanje govornice ljudstva, kateremu je posvečal svoj opazovalni dar. S svojim obširnimi pisateljskim delom si je v slovenski literaturi in med slovenskim ljudstvom zagotovil trajen in časten spomin.

V Mariboru je imel blaginjski pokojnik izredno veliko prijateljev. Kot doberosečen in duhovit družabnik je bil dobrodošel povsod. Rad je posedal in se pogovarjal zlasti v krogu manjših družb. Znan je bil vsem njegovim pozdrav: Bodi človek in vse ti bo odpuščeno. Do zadnjega časa je ohranil duševno svežino, pa tudi telesno je bil čvrst kot prava krčka grča, dokler se ni pred leti ponešrečil ter si zlomil nogo. Od takrat je jel hirati, pa je kljub boleznim rad zahajal v mesto s težavo si pomagajoč s palico po ulicah. Jeseni lanskega leta pa so ga njegovi prijatelji pogrešili. Bolezen se je poslabšala, ga vrgla v posteljo in v nedeljo zgodaj zjutraj je podlegel. Pogreb bo danes v torek dopoldne ob pol 4 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču na Obrežju. Bodi mu ohranjen trajen spomin! Zalujočin svojcem naše globoko sožalje.

Izgredi na belgajarskem vseučilišču

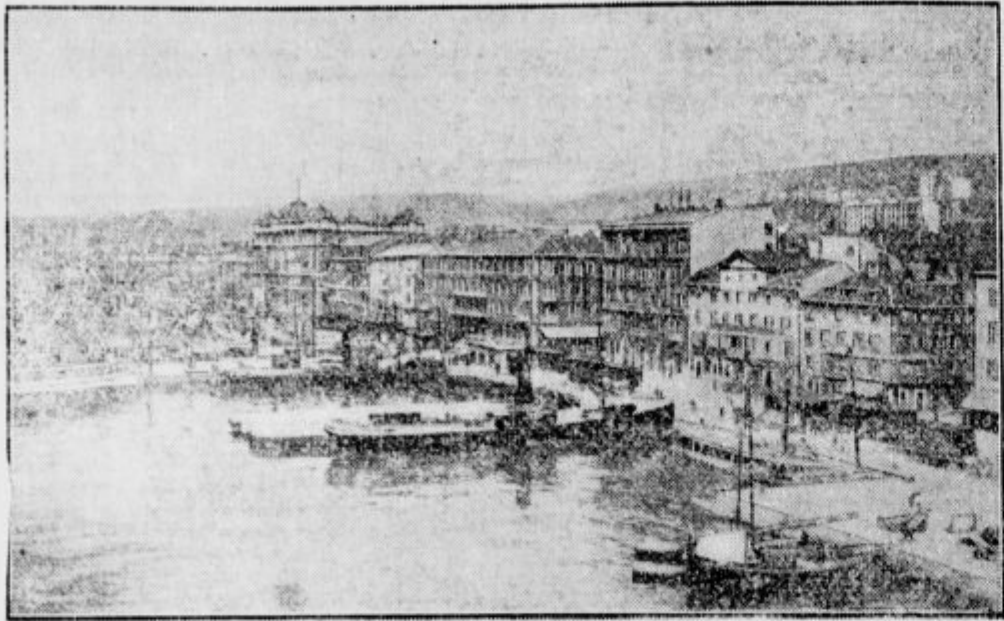
Belgrad, 21. maja. AA. Danes dopoldne je bil na pravni fakulteti belgajarskega vseučilišča shod dijakov. Govorili so o uredbi o dijaških društvih. Že med shodom je prišlo do izgrediv. Pri tej priliki so poškodovali opravo. Vseučiliška oblast je odredila preiskavo.

Čudna usoda 1 milijonske srečke

Pariz, 21. maja. AA. Iz Poitiersa poročajo, da je več tamošnjih trgovcev pri zadnjem zrebanju francoske razredne loterije zadelo na skupni srečki 1 milijon frankov. Na dan samega zrebanja pa je oseba, ki je po dogovoru shranila srečko, nenadoma umrla. Pokopali so jo s srečko vred. V sporazumu z vdovo so nato trgovci, ki so zadelo dobitek, odredili ekshumacijo telesa in v pokopališčnem žepu našli srečko, ki po enem delu pripada pokojnikovim soprogi. Domnevajo, da je vdova namenoma pokopala svojega moža z milijonsko srečko, da bi se kasneje sama polastila celega milijona.

Belgrad, 21. maja. AA. Glede nameravane cestne gradnje iz Belgrada čez Novi Sad do Subotice sporoča gradbeno ministrstvo, da za to cesto še niso odpravljeni nobeni krediti. Ministrstvo zaenkrat sestavlja šele načrte za to cesto.

Od Soče čez Zilo

Reka.

Grda gonja fašističnih hierarhov proti tržaškemu škofu

Najvažnejši dogodek v zgodovini italijanskega režima v Julijski Benečiji je strašna gonja, ki so jo začeli fašistični hierarhi proti tržaškemu škofu dr. Alojziju Fogarju. Kakor strela z jasne neba je izšel ta mesec v uradni listi tržaške fašistične stranke vehementen članek proti škofu, ki so ga ponatisnili ostali tržaški in drugi italijanski listi Julijske Benečije, nakar je sledil skoro vsak dan nov napad na škofa Fogarja. Prvi članek je bil pisan tako in se je tikal take afeze, da se je iz namigavanj jasno razvidelo, da hočejo fašisti škofa osebno umazati, kar se jim pa ni posrečilo. Tržaški škof je preveč znan po svoji osebnosti, integriteti, nesebičnosti in radodarnosti, da bi mogli ljudje, ki vedo, da škof ničesar nima, ker vse razdaja revežem in za druge človekoljubne namene, verjeti takim grdim obrekovanjem. Verniki so se tudi za škofa odločno postavili, kar je prisililo tržaški fašo, da je moral na dan s pravo barvo. Kot odgovor na obrambo škofa od strani vernikov je »Piccolo« prišel s čisto drugimi stvarmi, s katerimi je pokazal, kateri razlogi prav za prav vodijo fašiste, da so vrgli blato na dr. Fogarja. Nekaj italijanski seminarist tržaške škofije, ki študira v gorški bogoslovni, je izdal fašistom, kaj je škof januarja meseca tega leta, ko je obiskal svoje bogoslovce v Gorici, zbranim bogoslovcem z ozirom na njihov bodoči poklic povedal. Zagrešil je smrtni greh — tako izvezo iz »Piccola« — da jim je priporočil, naj se učijo slovenskega, oziroma hrvaškega jezika in naj bodo napram svojim bodočim vernikom slovenske narodnosti pravični. To je razkličilo ves primorski fašistični tabor, ki ga je zoper škofa dr. Fogarja gotovo ni začel brez predhodne vednosti najvišjih hierarhov — tako bi vsaj mi rekli. Da je tukaj na vsak način po sredi nek sistematičen načrt, dokazuje tudi to, da se je po dogovorjenem intervalu tej tržaški gonji pridružil ves italijanski fašistični tisk z Mussolinijevim »Popolo d'Italia« na čelu. Odkrito povedo fašistični listi, kaj je njihov namen: da se mora škof dr. Fogar iz Trsta odsiliti, kar da se v obmejni pokrajini, ki je Italija čuva kakor punčico očesa, ne sme trpeti škof, ki protežira Slovence in preganja Italijance!

Dr. Fogar je kakor znano Italijan po rojstvu in kulturi ter čustvovanju. Ze to popolnoma izključuje, da bi mogel pameten človek verjeti fašističnim glavarjem, ki tlačijo ubogi primorski vilajet, da tržaški škof Italijane preganja in Slovence protežira. Kako bi kaj takega sploh bilo mogoče v fašistični Italiji, ki jo vlada vsega mogočnega absolutni duce! Škof Fogar je pač resnično katoliški hierarh in pravi pastir sv. Cerkve, ki v vršenju svoje izveličevalne misije ne pozna razlike med narodi. Je pa dr. Fogar tako zelo italijanski patriot, da je kljub svoji pravico ljubezni kot katoliški škof preje protežiral Italijane nego Slovence, kar dokazuje cela dolga vrsta primerov v tržaški škofiji, kjer se po njegovi konvenciji ni uvajala italijanska pridiga, italijanske molitve in italijanski verouk samo v mnoge faze, ki so slovenske ali hrvaške po pretežni večini, ampak celo v mnogih krajih, kjer so vsi verniki od prvega do zadnjega slovenski. Točna statistika bi pokazala, da pride za poreško škofijo takoj tržaška, kar se tiče italijaniziranja slovenskih fara. To pač zato, ker tudi dr. Fogar ne more zatajiti svojega italijanskega srca, čeprav se mu mora resnici na ljubo priznati, da si je prizadeval biti svojim slovenskim vernikom pravičen v tistih mejah, v katerih je to kolikor toliko v Italiji cerkvenemu knezu še mogoče in čisto striktno zahtevano po morali in Cerkvi, in da je branil naše duhovnike, če so bili po krivici napadeni, kakor mu je to velevala njegova škofovska dolžnost in katoliška morala, ne da bi s tem Italijanom prizadel najmanjše krivice. Zato ei grde kampanje proti njemu ni mogoče razlagati drugače, kakor da režim, ki je sklenil s sv. stolico konkordat, kakor on pravi, v pravem katoliškem duhu, od katoliških škofov v Julijski Benečiji naravnost zahteva, da morajo materni jezik v cerkvenem udeleževanju ljudstva naravnost zatirati in svojo škofovsko oblast postaviti v službo raznarodanja, kar čisto gotovo ni v katoliškem in cerkvenem duhu, niti v intencijah sv. stolice, ki tako izrabljajo vere v nacionalne politične namene strogo obsoja. Če se predstavnik Cerkve, če hoče res biti to, kar je in kar Cerkve od njega zahteva, ne ukloni vsem diktatom in željam pa kapricam fašističnih potentatov, mora iti — to je

— Telesno zaprtje, slaba prebava, ne-normalni razkroj in gniloba v črevih, prevelika množina kisline v želodčnem soku, acetična koža na obrazu, na hrbtni in prsih, tvori, mnogi katari ustne sluznice izginejo prav kmalu z rabo naravne »Franz-Josef« grenčice. Stevilni zdravniki in profesorji »Franz-Josef« vodo že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov uporabljajo z ugodnim uspehom.

politična maksima fašističnega režima, ki smatra Cerkve za svojo dekle. Na ta način so fašisti spravili v grob pokojnega nadškofa Sedeja, na enak način hočejo sedaj onemogočiti škofa dr. Fogarja, ki je Italijan in gotovo tako dober državljani svoje narodne države, kakor primorski fašistični hierarhi, ako ni še bolj.

Sploh odkriva vsa ta gonja zelo temne strani režima fašističnih despotov v Primorju. Kako zelo morajo biti pod tem režimom zmešani vsi moralni pojmi, vidimo iz tega, da ni mogel škof svojim teologom držati ekshorte, ki se pač ne tiče nobene drugega kakor škofa in teologov, ne da bi

nesli to takoj na nos fašističnim hierarhom, brez dvoma seveda v deloma nalašč, deloma pa radi nacionalno prenapete domišljije izpačeni obliki. Kako je moral škof biti v tem svojem govoru korekten, se razvidi celo iz besedila, ki ga objavlja »Piccolo«, kateri je gotovo vse storil, da je samo po sebi denuncijatorično izkrivljeni govor še bolj izpačil ali podčrtal in niansiral. Zakaj celo v tej spakovini ni najti ničesar, kar bi škofa količkar kot škofa kompromitiralo, ampak mu je narobe samo v čast. Da se naj tržaški italijanski seminaristi učijo jezika svojih 225.000 slovenskih vernikov, to zahteva naravno pravo in Cerkve sama. In če je dejal, kakor trdijo fašistični listi, da se morajo vmisli v dušo svojih bodočih slovenskih vernikov in razumeti njihov položaj, zato da bodo lažje izpolnjevali svoje dušnopastirske dolžnosti in se ljudstvu priljubili, so to pač nauki, vredni katoliškega škofa, ki skrbi za svoje ovčice. In če je škof po natančni preiskavi odločil iz gorškega bogoslovja tržaškega teologa Knafelje-Muratorijs, ki je sam priznal, kakor piše »Piccolo«, da je šel svojega škofa denuncirati tajništvu fašistične stranke ali »Piccola«, je storil to, kar bi bil storil v enakem primeru vsak katoliški škof.

Sploh fašistični listi sami ne puščajo nobene dvoma o tem, da je kampanja proti Fogarju v zvezi z vsemi dogodki zadnjega časa, ki dokazujejo, da je fašistični režim sklenil napraviti maternemu jeziku prebivalstva v cerkvah Julijske Benečije konec, naj velja kar hoče. Napad na dr. Fogarja jim je bil namreč priložnost, da obenem napadajo vse domače svečeništvo slovenske narodnosti sploh pa tudi duhovnike italijanske narodnosti, ki niso raznim primorskih fašističnih veličinam po volji. Tem ljudem pač niso na poti samo svečeniški, ki pastirujejo ljudstvu v njegovem jeziku, kakor to zahteva naravno pravo, načelo Cerkve in dvatisočletna praksa, ampak smatrajo za oviro svoji samovolji vsakega duhovnika, ki mu je prvo Cerkve, ne pa kaprice in ambicije tega ali onega fašističnega mogotca. Zato hočejo sedaj tudi abdikacijo škofa, ki že 10 let vlada tržaško škofijo, ker pač nimajo čistih namenov in bi radi, da bi bili tudi škofje slepo orodje njihove politike, ne pa služitelji katoliške Cerkve in svelega Očeta.

Sedaj si pač ni težko predstavljati, koliko tehtajo ti argumenti, s katerimi misli režim, kakor nam izdaja »Popolo d'Italia«, utemeljiti svojo zahtevo po odstranitvi škofa dr. Fogarja, češ, da se je pregrešil proti členu 20 konkordata, ki zahteva od italijanskih škofov prisego, da ne bodo podvezli ničesar, kar bi moglo prinesiti škodo italijanski državi in jo ogrožati. Zato ker je započel klerika, ki je smatral za svojo najvažnejšo kleriško dolžnost, da je šel svojega škofa denuncirati!

LUTZ

ugledna

ema l. peč.

Tovarna

Ljubljana VII.

Zli duh v deželi

Pod tem naslovom piše »Koroški Slovenec«

Oblast je prepovedala v minulem tednu nastop zbora »Ljubljanski Zvon« in naših pevcev. Med tem, ko velikovska okrajna oblast za prepoved ne navaja vzrokov in beljaška kot vzrok omenja »napete razmere v Avstriji«, utemelji celovsko okrajno glavarstvo prepoved sledeče: »Pri sedanjem notranjopolitičnem položaju se je bati, da bi se javne prireditve, ki ne služijo »der vaterländischen Ideen« zlorabljale v politične demonstracije in ogrožale varnost ljudi in imetja. Ker se prireditve ne vrši v duhu te ideje, se jo prepove.« Prepoved je vzel osrednji prosvetni odbor na znanje in je v tozadnem prizivu navedel, da odločno zavrže podkivanje iredentističnega značaja tcvrstnih prireditev. S petjem slovenskih pesmi v našem delu dežele ne bi bil dan obenem niti najmanjši povod za motnjo miru, nasprotno bi zamogle take prireditve vplivati kvečjemu pomirjujoče celo na one, ki bi se prireditve ne udeležili. Ob intervenciji je g. poslanca dr. Petku deželni glavar tudi izjavil, da bi po prepovedi povzročena poostreitev odnosov Avstrije do Jugoslavije nikakor ne bila zaželjena. Vemo še, da g. varnostni nadzornik prepovedi nikakor ni odredil iz lastnega nagiba. Po vsem tem je jasno, da je imel na prepovedi in sledeči napetosti interes nekdo drugi, ki stoji za vsem v ozadju in ga hočemo v naslednjem imenovati z imenom.

V nemških listih že dalje čas sem zasledujmo dosledno obujanje spominov na razne dogodke obrambnih bojev. Vemo nadalje, da so okrajna glavarstva dala občinam o priliki ljudskega štetja nalog, naj se za števne komisarije izbere izključno »domovini zveste« osebe. Znano je nadalje, da se enako postopa v naših občinah pri imenovanju občinskih komisarijev. Iz najnovejše dobe nam še poročajo, da se namerava nastopiti še proti našim pevskim zborom kot oblasti neprijavljenim društvom, četudi so bili pevski zbori slej ko prej le odseki naših izobraževalnih društev. In tedaj še ta prepoved koncertov!

Kdo ima danes interes, da se razdor v deželi poostruje naprej? — Kdo ima nadalje interes, da se položaj slovenske manjšine na Koroškem slabi in da se množijo slučajji, ki bi se jih dalo zagovarjati kot izredne ukrepe v izrednih razmerah sicer drugod, nikdar pa ne med miroljubnim našim ljudstvom v slovenskem delu dežele? — Komu je končno na tem, da se zbog poslabšanega položaja naše manjšine ustvarja v sosedni državi Avstriji sovražno javno mnenje?

Vprašanja, na katero hočemo odgovoriti sami: Slab državnik bi bil kanceler dr. Dollfuss, ki bi odredil in opravičeval ukrepe proti lastnim dotedanjim izjavam in prepričanju in ki bi zavestno odbijal drugorodno manjšino v državi, v kateri naj bi bil položaj manjšin »vzoren« in poenemanja vredni! — Slab deželni glavar bi bil general v p. Hülgerth, ki bi želel med narodoma v deželi nov razdor in novo nesporazumljenje, ker bi ti koraki bili v obraz njegovi svečani izjavi o priliki zadnjega deželnozbornskega zasedanja! — Očitno in javno obdolžimo danes ponovno novega rovanjenja v deželi in zlobnega ribarjenja v kalnem krogu okoli nemško-nacionalnega Heimathunda ter obsolamo njihovo nizkoto, proti rodu in miru v deželi in državi naperjeno počenjanje. S takim delom, gospodje, ne delate nikake usluge nemškemu narodu v državi in še manj državi in deželi sami!

Kako bo izpadel končni obračun te organizacije z vlado in sodbo, koliko je organizacija dejansko donirala k ureditvi razmer v deželi, prepuščamo mirnodušno sledečemu razvoju. Vemo le to, da izigrava omenjena organizacija temnih in ozkosrčnih ciljev danes svojo zadnjo karto in da zna v dogledni dobi zaigrati

Zaroka gospodične Zoike

Mirko Petrič, šef ugledne tvrdke S. Petriča nasledniki, pletenine na debelo, sedi v svoji pisarni. Pred njim leži pravkar došla jutranja pošta. Čisto na vrhu je nekaj ekspresnih pisem. Mirka pa, kakor se zdi, pošta ne zanima posebno. Igra se z brisačo in se čudi muhi, ki prav sedaj poluje po Evropi na zemljevidu, kateri visi na nasprotni steni.

S hodnika se zaslišijo hitri koraki. Trenotek zatem trkanje na vrata. Petrič se zgane, vzame gornje ekspresno pismo v roke in zakliče: »Naprej!« V pisarno stopi ves razburjen osebni referent Majer, ki je pri trvdki ostal in zato uživa posebno svobodo.

»Dobro jutro, gospod ravnatelj!« je zasopih Majer.

»...jutro, dragi Majer!« odvrne šef. »Kaj je tako važnega, saj vidite, da pravkar odpiram pošto.«

»Oprostite, gospod ravnatelj, da vas molim — to je zato, ker — jaz mislim — hočem namreč sporočiti, da gospodična Mokričeva danes spet ni prišla v pisarno, ko je vendar treba tipkati važno poročilo za Belgrad.«

»Dobro, gospod Majer, stvar je že v redu — gospodična Mokričeva se je pri meni opravičila, da sploh ne bo več prišla v pisarno. Ona se je na svoj godovni dan zaročila in se bo kmalu tudi poročila.«

»Oh, glej, glej — mala Zofka! Poročila se bo torej! Veste, gospod ravnatelj, njen mož pač ne bo ž njo posebno srečen. Niti čaja ne zna skuhati.«

»No, no, zdi se mi, da nekoliko pretiravate. Čaj zna pač vsak otrok skuhati.«

»Če vam pa jaz povem, gospod ravnatelj — odkar je odšla gospodična Mušičeva, mi za malico vedno kuha čaj gospodična Zofka in od tega časa ima čaj tako čuden okus. Nekoč sem opazoval, kako ga kuha. Ne boste verjeli! Ona ne vrže čaja v vrelo vodo — ne, ona ga kuha skupaj z vodo.«

»Tako, tako — torej ona golovo tudi nima drugih vrlin.«

»Vrline, pravite, gospod ravnatelj? Ne vem, kakšne. Neredna je in kokezna. Vsak drugi dan pravi služajno: »Oh, spet se mi je odvezal čevlji!« Polem postavi nogo na stol in si zavezuje čevlji. In pa, koliko ima opraviiti z ogledalcem, pa s časnikom — barv ima pa toliko, da še akademski slikar ne toliko...«

»Ali to je...«

»Ali ne, gospod ravnatelj, to je res strašno? Jaz ne bi hotel gospodične Mokričeve, pa če bi mi jo kdo tudi podaril. Sicer pa — to so moje izkušnje — pri mladih dekletih, ki se tako pudrajo, mora biti človek oprezen. Ali sploh veste, gospod ravnatelj, kdo je ta osel, ki se je ž njim Zofka zaročila?«

»Seveda vem — go-s-spod Majer, to sem služajno — jaz!«

V globoki žalosti naznanjamo tužno vest, da je naš nad vse ljubljeni soprog, oče, stari oče, brat in tast, gospod

Josip Kostanjevec

vadniški učitelj v p. in pisatelj

danes po dolgotrajni bolezni v 71. letu starosti, previden s tolažili svele vere mirno umrl. — Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek dne 22. t. m. ob 15.30 iz mestne mrtvašnice na magdalensko pokopališče. — Sveća maša zadušnica se bo brala 23. maja ob 7 zjutraj v župni cerkvi sv. Magdalene.

Maribor, 20. maja 1934.

Zalujooe rodbine:

Kostanjevec, dr. Trstenjak in Valentič.

započeto igro s slovensko manjšino na Koroškem.

Opozarjamo zato naše rojake, naj se nikakor ne pustijo begati po vznemirajočih slučajih in naj ohranijo svojo že tolikokrat dokazano ravnodušnost še naprej! Na trdnih temeljih je narodno življenje in zato bomo odločno kljubovali viharjem in neprilikam dneva še v bodoče. V tem smislu, rojaki, vam veljaj še naš binkoštni pozdrav!

Zelo poceni

se oblečete pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

Pred nakupom si oglejte veliko razstavo otroških in igračnih vozikov, stolic, holenderjev, malih dvokoles, triciklov, šivalnih strojev, motorjev in dvokoles v prostori domače tovarne »TRIBUNA« F. Batelj, Ljubljana, Karlovska c. 4. Najnižje cene! — Cenik franko.

KLUB KNJIZEVNIKOV V MARIBORU sporoča slovenski javnosti, da je na binkoštno nedeljo zjutraj v 71. letu starosti dovršil pot življenja in snovanja njegov član

Josip Kostanjevec

slovenski pisatelj in vadniški učitelj v pok.

Pogreb zemeljskih ostankov moža, ki je dal našemu slovtvu veliko število črtic, novel in povesti, bo danes, v torek, dne 22. maja ob 15.30 iz mestne mrtvašnice na mestno pokopališče na Pobrežju.

Maribor, dne 21. maja 1934.

OBČINA LOKA PRI ZIDANEM MOSTU JAVLJA TUŽNO VEST, DA JE NENADOMA UMRL NJEN OBČINSKI PREDSTOJNIK, GOSPOD

KOVAČ PETER

ODLIKOVAN Z REDOM SV. SAVE V. STOPNJE

POGREB SE BO VRŠIL DNE 22. MAJA 1934 OB 10. DOPOLDNE V LOKI PRI ZIDANEM MOSTU.

OHRANIMO MU ČASTEN SPOMIN.

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU, DNE 20. MAJA 1934.